

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 618/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava V č. k. 68 P 192/2021-225 z 11. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 10. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) bol povinný neodkladne sprístupniť sťažovateľke záznam z vypočutia jej syna. Sťažovateľka žiada priznať primerané zadost'učinenie v sume 5 000 eur a náhradu trov advokáta, o ktorého ustanovenie zároveň žiada.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou konania na okresnom súde vo veci starostlivosti o maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“), ako jeho matka. Okresný súd v tejto veci uskutočnil 8. novembra 2021 pohovor s maloletým, a to v súlade s § 38 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku v neprítomnosti rodičov. Z procesného úkonu vyhotovil zvukový záznam, ktorý bol uložený v súdnom registri. Sťažovateľka požiadala okresný súd o vydanie tohto záznamu. Uznesením č. k. 68 P 192/2021-225 z 11. novembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) okresný súd nevyhovel žiadosti matky o vydanie zvukového záznamu. Rozhodnutie odôvodnil tým, že základným kritériom pri všetkých procesných úkonoch, ktoré sa týkajú detí, je najlepší záujem maloletého, a preto s prihliadnutím na čl. 5 písm. g) základných zásad zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je potrebné v tomto duchu interpretovať aj § 98 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) upravujúci povinnosť súdu vydať strane kópiu záznamu na jej žiadosť. Súd s prihliadnutím na okolnosti prípadu zastával názor, že vyhovením žiadosti matky by mohlo dôjsť k neprípustnému vystaveniu maloletého konfliktu lojality a následnému pocitu viny. Uzavrel, že o podstatnom obsahu vyjadrenia maloletého budú rodičia aj kolízny opatrovník informovaní tak, že im bude zaslaná podrobná zápisnica z úkonu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka opisuje okolnosti, ktoré viedli k podaniu návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava na nariadenie neodkladného opatrenia zverením maloletého do starostlivosti Centra pre deti a rodiny Pezinok. Ďalej opisuje priebeh stretnutia pred vypočutím maloletého. Tvrdí, že nesprístupnením záznamu na základe uznesenia, proti ktorému odvolanie nie je prípustné, bolo porušené jej právo vyjadriť sa k všetkým vykonaným dôkazom garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka polemizuje s jednotlivými bodmi odôvodnenia napadnutého uznesenia a konfrontuje ich s ustanoveniami ústavy a Dohovoru o právach dieťaťa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľky (ktorá požiadala o ustanovenie advokáta) ústavný súd vyhodnotil jej podanie ako obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum. Ústavný súd identifikoval, že sťažovateľka žiada o ochranu pred porušovaním označených práv procesným uznesením, ktorým jej nebolo umožnené získať zvukový záznam z výsluchu jej maloletého syna.

6. V súlade s princípom subsidiarity, ktorý je zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd poskytuje v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

7. Sťažovateľka je účastníčkou konania, ktoré prebieha pred súdom prvej inštancie, pričom výsledkom tohto konania, ktoré má svoju procesnoprávnu a hmotnoprávnu stránku, bude rozhodnutie okresného súdu vo veci samej. Ak bude rozhodnutie znieť v neprospech sťažovateľky, bude oprávnená podať proti nemu riadny opravný prostriedok, a to odvolanie v zmysle § 355 a nasl. CSP. Jedným z prípustných odvolacích dôvodov je aj porušenie procesných práv odvolateľa. Podľa

§ 365 ods. 1 písm. b) CSP možno odvolanie odôvodniť tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navyše podľa § 365 ods. 2 CSP je možné odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vo veci samej odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Ak bude sťažovateľka procesne legitimovaná na podanie odvolania, jej argumentácia uvedená v ústavnej sťažnosti môže byť uplatniteľná ako spomínaný odvolací dôvod. Následne bude primárne úlohou odvolacieho súdu poskytnúť súdnu ochranu sťažovateľkou označeným právam.

8. Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu nie je odvolanie prípustné. Skutočnosť, že zákon nepripúšťa bezprostrednú možnosť napadnúť takéto uznesenie všeobecným právnym prostriedkom ochrany základných práv (odvolaním), však vôbec neznamená, že automaticky nastupuje právomoc ústavného súdu vykonať ústavnoprávny prieskum tvrdeného zásahu, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením (IV. ÚS 588/2020, ZNaU 85/2020). Procesný postup okresného súdu ako celok, ktorého súčasťou je aj napadnuté rozhodnutie, je oprávnený preskúmať v prvom rade odvolací súd, a to vo fáze konania tomu zodpovedajúcej, to znamená v konkrétnom prípade v odvolacom konaní o preskúmaní rozhodnutia okresného súdu vo veci samej. Riadnym uplatnením tohto opravného prostriedku možno dosiahnuť nápravu, ktorej sa sťažovateľka domáha aj touto ústavnou sťažnosťou, teda prieskum procesného postupu súdu napadnutým uznesením.

9. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol o odmietnutí podanej ústavnej sťažnosti z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľky podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu